

{Patočka a Masaryk}

910913-1

U Masaryka najdeme silně formulovány důrazy na problémy sociální, politické, náboženské atd. – u Patočky je to vše kriticky reflektováno, ale vždy z jakési abstrahující distance. Patočka není přítomen v životních zápasech společnosti a doby, jen občas v důsledku výzvy a tlaku situace se do pozice bojovníka spíš proti své ne-li vůli, tedy náklonnosti dostává.

U Patočky nenajdeme pevné ani po celý život jednotné hodnocení Masaryka-myslitele. Patočka respektuje a dokonce vysoko hodnotí Masaryka jako politika, státníka, člověka geniálně vytušivšího velké problémy doby atd., ale jako filosofa jej převážně a někdy dost drsně kritizuje. A přece právě ve svých pokusech pozitivních z něho vychází nebo se k němu vrací, jinak a jinými myšlenkovými prostředky formuluje jeho otázky i jeho postřehy, a vůbec je vůči němu v jakémsi střehu a někdy až alergickém odporu.

Patočka právem odmítá Machovcovu interpretaci Masaryka jako předchůdce existenciálního způsobu myšlení (Mas., smzdt., 186), ale spojuje své odmítnutí s chybným viděním Masaryka jako filosofa sociologizujícího. To sice vypadá na první pohled jako věc nepochybná (a to tím spíše, že sám Masaryk se chápal spíš jako sociolog než jako filosof), ale ve skutečnosti to je dosti těžký omyl. Patočka formuluje svou tezi velmi vyostřeně: říká, že Masaryk svou „filosofii smyslu života, vybudovanou kolem dilematu víra-nevíra, naprosto zesociologizoval“ (tamtéž). Po právu lze říci, že Masaryk se nehodlal

(Praha, 910913-1.)